

Actieplan kleine lerarenopleidingen

Voorstellen voor behoud van een landelijk dekkend aanbod van hbo-lerarenopleidingen voor het voortgezet onderwijs en mbo¹

Vereniging Hogescholen, april 2026

Acties die nu nodig zijn om ook in de toekomst voldoende leraren te hebben

1. **Extra middelen** om de kleine, kwetsbare lerarenopleidingen voor het voortgezet onderwijs en mbo meer toekomstbestendig te maken zodat zij bij kunnen dragen aan een duurzame onderwijsarbeidsmarkt, ook bij teruglopende studentenaantallen. Het gaat om structureel 18 mln euro voor instandhouding van een landelijk dekkend aanbod en van een uitgebreid kwaliteitsborgingsstelsel met extra kwaliteitschecks. En incidenteel 7,5 mln euro om het onderwijs efficiënter te organiseren. Denk aan het ontwikkelen van gemeenschappelijke (basis)vakken voor studenten van verschillende opleidingen, samenwerking over instellingen heen, en het inrichten van gezamenlijke assessmentcentra voor zij-instromers.
2. **Een gezamenlijke inspanning** van alle stakeholders om studiekeizers en carrière-switchers te motiveren leraar in het voortgezet onderwijs te worden, met specifieke aandacht voor de tekortvakken en het technische beroepsgerichte onderwijs.
3. **Een gezamenlijke inzet** van opleiders, scholen, beroepsgroep en het ministerie om het behalen van meerdere bevoegdheden te stimuleren en om het interprofessioneel opleiden en werken (in onderwijsteams van professionals met verschillende expertises en bevoegdheden) te bevorderen. De lerarenopleidingen kunnen hun onderwijs hier op inrichten met flexibele en stapelbare opleidingsroutes.

Alle kinderen en jongeren in Nederland verdienen goed onderwijs. De hbo-lerarenopleidingen werken daarom aan een toekomstbestendige sector waarin het opleiden van goede leraren en andere onderwijsprofessionals centraal staat. Goed onderwijs begint immers bij goede leraren. Een landelijk dekkend en toegankelijk aanbod van lerarenopleidingen is essentieel om gelijke kansen te bevorderen: in elke regio moeten kinderen en jongeren kunnen rekenen op goed onderwijs. De hogescholen zijn de grootste opleider van leraren. Jaarlijks studeren ongeveer 8700 bevoegde leraren af. Dat is 93% van alle nieuwe aanwas van deze beroepsgroep.² De hbo-lerarenopleidingen leiden leraren op voor het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het mbo.

Zonder een landelijk dekkend en toegankelijk aanbod van lerarenopleidingen is het niet goed mogelijk om voldoende en goede leraren op te leiden. Daarom is het cruciaal om de lerarenopleidingen in stand te houden. Opleidingen, zeker kleinere lerarenopleidingen, kunnen alleen

¹ Het gaat om de tweedegraads lerarenopleidingen die tot een bevoegdheid leiden om les te geven in het vmbo, in de onderbouw van havo/vwo, het mbo, het praktijkonderwijs en volwasseneneducatie. Om de eerstegraads lerarenopleidingen die tot een bevoegdheid leiden om les te geven in alle klassen van het voortgezet onderwijs, inclusief de bovenbouw van havo en vwo. En om lerarenopleidingen kunstonderwijs die tot een bevoegdheid leiden waarmee les kan worden gegeven in zowel het basis- als middelbaar onderwijs.

² www.ocwincijfers.nl

levensvatbaar blijven als er genoeg studenten zijn. Maar juist de vakken waar de grootste lerarentekorten zijn, zoals wiskunde, Nederlands, Frans, Duits en de bètavakken trekken relatief weinig studenten. De instroom in die vakken is de afgelopen jaren bovendien steeds meer gedaald³. Ook de lerarenopleidingen voor het technisch beroepsonderwijs (vmbo en mbo) kampen met een dalende instroom van nieuwe studenten. Dit terwijl Nederland juist behoefte heeft aan technisch talent, zoals recent nog door het rapport Wennink is bevestigd.⁴ Tekorten aan leraren in de bètavakken en in het technisch beroepsonderwijs zetten deze ambities onder druk.

Het lerarentekort maakt dat scholen in grote steden én in de regio moeite hebben om hun formatie rond te krijgen. In sommige gevallen kunnen vakken zoals Duits daardoor niet langer worden aangeboden. Hogescholen voelen zich (mede)verantwoordelijk voor deze maatschappelijke opgave. Tegelijkertijd wordt het in een context van dalende studentenaantallen en bezuinigingen steeds lastiger om in heel Nederland een breed portfolio aan lerarenopleidingen in stand te houden. Daarbij komt dat lerarenopleidingen voor het voortgezet onderwijs niet alleen vaak kleinschalig zijn, maar ook relatief kostbaar: studenten hebben intensieve begeleiding nodig en de opleidingen moeten aan extra kwaliteitseisen voldoen.

De hogescholen hebben zelf al stappen gezet om deze opleidingen efficiënter te organiseren en gaan hier in de toekomst ook mee door. Zo wordt er meer samengewerkt tussen opleidingen en ook tussen hogescholen om grotere groepen studenten te vormen en om slim gebruik te maken van elkaars kunde, kennis en faciliteiten. Ook proberen zij uitval en langstuderen terug te dringen door betere begeleiding en nauwe samenwerking met het werkveld. Ten slotte breiden zij hun onderwijsaanbod uit met (maatwerk)trajecten voor nieuwe doelgroepen en met nascholingsaanbod waarmee zij inspelen op de behoefte van scholen en leraren om zich te blijven ontwikkelen.

De lerarenopleidingen kunnen dit probleem alleen niet in hun eentje oplossen. Daarom vragen zij extra financiële ondersteuning om te voorkomen dat kleine kwetsbare opleidingen op korte termijn zouden moeten sluiten. Ook zijn deze middelen nodig om de lerarenopleidingen meer toekomstbestendig te maken, o.a. door verregaande vormen van samenwerking. Om de instroom bij de lerarenopleidingen voor het voortgezet onderwijs te vergroten, is daarnaast ook een gezamenlijke inspanning nodig, van de hbo-lerarenopleidingen, het ministerie, de universitaire lerarenopleidingen, de middelbare scholen en de beroepsgroep, om het imago van het beroep van leraar voortgezet onderwijs te verbeteren en studiekeizers te motiveren een opleiding tot leraar vo te kiezen.

De hbo-lerarenopleidingen willen dat het behalen van meerdere bevoegdheden aantrekkelijker wordt gemaakt, zodat zij leraren kunnen opleiden die breed inzetbaar zijn, voor meerdere vakken in het voortgezet onderwijs of in meerdere onderwijsniveaus (bijv. bovenbouw basisonderwijs en onderbouw vo). Hiermee kunnen zij beter inspelen op de behoefte van scholen in de regio mét behoud van kwaliteit. Daarnaast vragen de hbo-lerarenopleidingen om een gezamenlijke inzet van alle partijen om het interprofessioneel opleiden en werken te stimuleren, met als doel onderwijsteams te vormen van leraar- en onderwijsondersteuners, gastdocenten en andere professionals en vakspecialisten die een bijdrage kunnen leveren aan het onderwijs. Dit draagt niet alleen bij aan de aantrekkelijkheid van de opleiding en het beroep, maar ook aan de kwaliteit.

³ [Trendrapportage-Arbeidsmarkt-Leraren-po-vo-en-mbo-2025.pdf](#)

⁴ [Rapport Wennink: De route naar toekomstige welvaart, 2025](#)